

izvirkov toplote, ki na polje in na gozd različno delujejo. Jeden izvirek toplote je solnce, drugi pa zemlja, iz katere toplota žari. Po letu žgejo po dne solčni žarki močno na zemljo in razgrejejo v kratkem zračne plasti ne posredno nad zemljo. V gozdu pa podajo solčni žarki na listnato krono drevja in tako ne morejo zračnih plasti pod listnatim vejem tako močno pregrete. Vrh tega se v gozdu, zaradi večje zračne vlažnosti, katera se po toploti vsopari, mnogo toplote, kakor učenjaki pravijo, poveže in tako nedelavna postane. Iz teh okolišnosti je tedaj jasno, kako da pride, da je po letu in po dne toplina v gozdu nižja od one na prostem polju. Po zimi in po noči se solčna toplota umakne in tu jame potem drugi toplotini izvirek delovati, namreč zemeljska toplota.

Zemlja izžaruje vedno toploto in ta, če ni po oblakih, vetrnih ali trdnih tleh zadržana, se vzdiguje v višje zračne plasti. Ta žareča toplota se more pa nazaj držati in sicer toliko bolj, kolikor gostejše je telo, na katero zadeva in kolikor je to telo bližje zemlji. Na prostem polju zadeva ta toplota ob oblake in vetre, ako jih je ravno kaj, v gozdu pa ob vejevje drevesno, ki jo more bolj nazaj držati, kako pa oblaki in vetrovi to zamorejo.

Na prostem polju gre toraj žareča toplota za zračne plasti neposredno nad zemljo v zgubo, vsled česar se te ohladijo, v gozdu pa se toplota nazaj drži, toplina mora rasti in zime in noči so v gozdu toplejše. Če je toraj na prostem vroče, je v gozdu hladno, in naopak, če je na prostem mrzlo, je v gozdu toplo.

Resničnost te razkladbe je na podlagi naravoslovnih postav po mnogih opazovanjih dognana. S tem pa ni rečeno, da morajo te prikazni v vseh okoliščinah, med katerimi posebno vetrovi veliko ulogo igrajo, vsakokrat tako in ne drugače biti. S tem se hoče le reči, da stvari navadno tako pridejo, na kar posebno najnovejše preiskave zavračajo. Kot pravilo bomo torej izrekli, da je toplina po letu v gozdu nižja od one na prostem polju, po zimi pa viša. (Dalje prih.)

Sejmi. 30. junija: Zreče, Trnovce, Comilice, sv. Bolfank, Spod. Pulskava; 2. julija: Št. Ilj pri Turjaku, sv. Marija na Ptujski gori, Petrovče, Polenšak, Remšnik, Tinsko; 3. julija: sv. Peter pod sv. gorami; 4. julija: Vojnik, Maribor, Sušice, Rečica, Vozenica, Podplat.

Dopisi.

Iz Mariborske okolice. Letošnja volilna borba je spet jasno pokazala staro potrebo branja podučljivih knjig in časopisov. O kako prav malo se jih je, ki bi celo zastopili, za katere reči se dandanašnji v našem cesarstvu potegujeta dve sebi nasprotni stranki. Da, ravno volitve so pokazale, kako hudo se napinja duh sovražen cerkvi in njenim zveličanskim namenom: človeka po nauku sv.

vere in njenih blagrov osrečiti. Se ve v prihodnjosti se še bo bolj sovraštvo zoper vero in krščansko življenje razskrilo, pa že letos je marsikoga kaj lahko podučilo, kaj nameravajo ljudje tako zvani slovenski strani nasprotni?

Priprostemu navedenju lastnosti gorečega kristjana, znamenj vernega sina sv. cerkve pa tudi sovražnikov Kristusovih in njegove cerkve in škofovskemu naročilu molitve za srečno volitev — so sledile grde obrekovalnice in očitne laži v brezverskem znanem časopisu. Ne kaže to zagrizeno sovraštvo do sv. cerkve in njenih zastopnikov? — Kdo se ne veseli imeti lepo kinčano farno cerkev? Še celo ubog kristjan je ponosen na to in si pritrga, da kaj pripomaga. Taka nenavadna gorečnost za čast božjo po lepšanju domače cerkvice se je vnela v preteklem času tudi v naši fari med verniki. In čast jim! Toliko darov je doteklo, da posebno po trudu dveh možev, je brž dohitelo iz Beča za 400 fl. plačano kaj lepo nebo, katero ne kinča samo hiše božje, ne časti samo darovnikov, še celo sosede in tujce privabi ga gledat — in vendar, ko je občno veselje med starimi in mladimi, se vendar slišijo obrekovalnice in laži. Ali ni to zoprnost ali sovraštvo do božje časti in sploh do Boga? — Bil je dan volitve volilnih mož. Potegovali so se eni kaj zlo zoper tako zvano slovensko stran in s čem so ji oporekali? No med drugim so trosili grde psovke zoper duhovščino, sv. cerkvo. Kaj pa kaže tudi to? Kaj drugega, kakor ovo sovraštvo do Boga, kajti kristjan ve in drži se besede sv. pisma: „Boj se Boga in imej njegovega duhovnika v časti“. Sicer take obrekovalne psovke niso pripomogle k zmagi liberalne stranke, temveč marsikateremu so že oči odprle in še jim bodo, pa žalostno je, da se še tu pa tam nekdo da od takih laži in zagrizenih nasprotnikov slepiti in motiti, in kaj je krivo? Kaj družega, kakor pomanjkanje poduka. To pa sledi iz prereditve branja podučljivih spisov. In vendar kako lahko bi si še marsikateri naročil n. pr. „Slov. Gosp.“, „Koroški Mir“. Tudi vernim Nemcem tako dobro služi: „Sonntagsbote“. Kako dobro bi bilo n. pr. če bi v vsaki vasi se jih več združilo, ki bi si podučljive časopise naročili, vsaj vestni krščanski mladenči.

Iz Slov Bistriškega okraja. Z veseljem pero nastavim, in rečem, da tukaj nismo naj zadnejši Slovenci. Pokazali smo to pri zadnjih volitvah. Naš visoki g. baron Goedel, je dobil 37 glasov, a nasprotni samo 17 glasov. Hvala Bogu! Toraj je resnica: Slovan gre na dan, nobeden nasprotnik mu ne ubrani. Resnica je pa tudi, da je nek krojač, doma med samimi Slovenci, pridno okoli lazil, in kmete motil, da naj bi liberalno-nemškutarsko volili, tudi brez uspeha. Na nekaterih krajih so mu celo vrata odprli, posebno v Novi vasi. Pri prihodnjih volitvah mu hočemo povsod vrata odpreti; tak ubogi krojač, kakor je on, naj raji doma ostane in premišljuje, kje je pravica in resnica, in naj svoje otroke lepo krščansko živeti

uči. — Pri volitvi, v mestnej skupini smo komaj dobili 13 glasov za g. dr. Radaja. Ko so telegrame dobili, da so liberalci zmagali — so se gnali v gostilnico Auerjevo, ter godli, kakor da bi bili Plevno pridobili. Stiger se je zaničljivo izustil: samo 13 je Slovencev — no tedaj bota že morala sv. Ciril in Metod priti na pomoč. Zvečer so napravili bakljado; pa kako? To Vam je bilo vse vkup: gospod, hlapec, mojster in učenec; najeli so tudi tiste poulične dečke*) in šolske otroke, da so vreščali gor in dol po mestu „hoch“, „vivat das deutsche Reich“, „pereat die Windischen und Pfaffen“. Delali so kakor besni ljudje, ter godli gor in dol po ulici, da smo mislili, da se bode boben razpočil. Ko so baklade pred rotoužom vgasnili je nek pekar zavpil „nieder mit den Windischen!“ — Nemška kultura!?

Iz Kozjanskega okraja. Pri zadnjih volitvah je bil tukaj K. Suppanz glavni agitator proti našima kandidatoma. — Kdo pa je ta Suppanz? Rojen je v Št. Jurji ob južni železnici, ki se odlikuje po svojih vrlih narodnjakih. Njegova mati je slovenskega rodu, ravno tako tudi njegov — oče.

On je toraj po svojem rodu Slovenec, to že njegovo ime sprčuje. Izneveril se je pa slovenskemu narodu ter prestopil v sovražni nam nemško-liberalni tabor.**)

Pri zadnjih volitvah delal je krčevito-strastno proti narodnima kandidatoma. Črnil je g. Vošnjaka in narodnjake, vrival in trosil po celem okraju gnjusno Glantschnigg-ovo brožurico, vozaril se s Stadlerjem do volilnih mož, potem v Celje in Brežice. Pa joj meni! pri nas ni dobil ne enega glasa za ponesrečenega kandidata, kajti trije glasi iz tega okraja niso čini Suppančeve agitacije. Za vsakega, le za Sup. ... ne, se je reklo med takrajnimi prebivalci. Prav imajo v tem vrli slovenski možje. Kako je g. S. ... v Kozjanskem trgu o volitvah v mestno skupino s svojima adjutantoma za Foreggerja agitiral; kako so volilce na cesti in v krčmah lovili, kaj jim vse za kater glas obljubovali; kako jih napajali; kako se jim grozili in na našo stran ko pljuvali — to bomo Vam prihodnji teden, če vam bo ljubo, natančneje objavili, danes samo omenimo, da se bode, kakor iz zanesljivega vira slišimo, sklep tega postopanja pred kazensko sodnijo izvršil.

Od sv. Jerneja pri Konjicah. (Letina. Mežnar.) Letina je v naši okolici ugodna, še vsi pridelki lepo kažejo, posebno sadje je tako polno, da je yeselje pogledati na-nj. Da bi nas le ljubi Bog obvaroval toče! Veliko veselje je za vsako župnijo, ki ima skrbnega in priljudnega dušnega pastirja; ali ne samo dušni pastir, ampak tudi skrbni in pazljivi mežnar mora biti. Mi ga imamo, hvala Bogu! zdaj v naši župniji in ga radi pohvalimo zavoljo reda in lepe snage, ki gleda prav

zvesto na-njo po in okoli cerkve. Tudi uro, ki smo si jo tovej kupili, drži lepo v redu. Tedaj pa mu želimo, naj še dolgo let pri nas ostane!

Iz Ljutomera. (Posojilnica. Volitve.) Pri letošnjem obnem zboru tukajšnje okrajne posojilnice odločilo se je, da se iz pridobitka za podporo narodnega doma v Ljubljani iznesek 20 fl., v podporo slovenskih vseučilišnikov v Gradcu iznesek 80 fl. in trem tukajšnjim pogorelcem po 30 fl. — tedaj 90 fl. — podari. Iz tega se vidi, da ta najstarejša narodna posojilnica jako koristno in hvalevredno postopa, kar bi tudi drugim posojilnicam v izgled priporočali. — Glede zadnje volitve državnega poslanca iz mest in trgov še imamo dostaviti, da se sta, kakor vsikdar tudi zdaj naša dva narodna trgovca g. Veršič in g. Horvatič iste vdeležila in z nami za gosp. dr. Radaja glasovala; tedaj nas in pa tudi vse Slovence našega okraja dolžnost veže, da jih kot naša v vsakem obziru podpiramo. Svoji k svojim! Ostudno je pa bilo gledati, kako je en drugi tukajšnji trgovec, zaspane in v nevednosti tavajoče volilce — neodločneže — k volitvi doganjali, da so potem nam protivno volili.

Iz Šalince pri Ljutomeru. Ne vem, ali je šala, ali je resnica, kar sem slišal praviti te dneve. Nekaj resničnega menda bo, kakor je tudi nekaj v grmu, na katerem sraka regeče, če drugega ne, miš. Ne bi verjel, in ne bi sporočal, ako bi ne bil slišal od zanesljive osebe. V Ljutomeru, kjer je nekdaj bila zibelka narodnega življenja za celo okolico, je gosp. nadučitelj nasnoval, čujte! nemško pevsko društvo, možki zbor od samih možatih sovražnikov, in dekliški zbor enakega plemena. Gosp. učitelj! bi ne kazalo in bi ne bilo poštenjše, ako bi učili slovenske mladenčce in dekleta v petju v domačem jeziku, ali Vam mrzi domača beseda? Ste zaboravili, ali nočete znati kako bogato je darežljiv stvarnik obdaril slovenski narod s čistim pevskim glasom in ljubeznijo do petja? Ali nema naš mili narod pesem dovolj, ki brnijo, kakor g. Terstenjak v svoji pesmi „Tam za goro“ pravi, kakor srebrne strune? Med narodnjake se štejete, nemškutarijo pa podpirate, se mar to zлага? Uni mož, ki je bil volilec pri zadnji volitvi za državni zbor, mi je dalje pripovedaval, da ste neki na dan volitve imeli maternico, ki vas je hudo vila. Govori se, da Vam je volitva se v želodcu obrnila, ker se niste upali potegnoti z narodnjaki, ker s tem bi se Vašim prijateljem — po imenu Nemcem — zamerili. Gospod nadučitelj! kdor ni z nami, on je že zato proti nam.

Od sv. Ane v Slov. gor. (Zmaga — Tisočletnica.) Hvala Bogu, kar smo z veliko radovednostjo, bi rekel, z velikim strahom pričakovali, završilo se je častno za Slovence. Vam značajnim volilecem pa kličemo tukaj na obrežji — nemške meje: slava, živijo! Tudi vrli in mnogozaslужni g. A. Lichtenstein je v Radgoni zmagal, in te zmage se tolikanj bolj veselimo, ker smo sli-

*) V Mariboru bilo je ravno tako. Ured.

**) Naj se nam ne zameri, da drugo izpustimo; ni po namenu našega lista. Ured.

šali iz zanesljivih ust, kako je nemški liberalce g. K. v Cmureku se plazil okolo volilcev Radgonskega okraja in odsvetoval volitev vrlega moža A. Lichtensteina, ter priporočal liberalca Schweighofera v Cmureku, in to vse radi tega, ker je g. Lichtenstein Slovenecem pravičen. Tudi na Ščavnico pri sv. Ani, v vesele Slov. gorice, se je priplazil in hotel vrlega in značajnega volilca J. S. pregovoriti na drugo stran, a ta mu je povedal precej osoljenih besed in tako je lahko šla in kopita pobral ter popihal v nemški Cmurek. Mi pa želimo, da bi šel z Bogom dalje — v nemški „Reich“ k Bismarku, po katerem toliko hrepeni. Gospodu K. pa zatrobimo te le besedice na uho: „Kadar hodite Vi, toliko hvalisani gospod po svojih poslih, Vas ne more nikdo — doplačati, tako drago računite ubogim slovenskim kmetom; a sedaj ob času volitev ste lahko agitirali in to celo — zastonj za — liberalce, a hvala Bogu, spodletelo Vam je!“ Živeli vrli volilci! Živela mila domovina!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pri novi volitvi državnega poslanca za kmetstvo skupino Radovice-Sučava-Kimpelung v Bukovini bil je izvoljen minister baron Conrad; tedaj je šest ministrov v državni zbornici: Dunajevski, Falkenhayn, Pino, Pražak, Ziemiakowski in Conrad. Herbst odložil je včeraj mandat za Heinspach-Schluckenau. Vojno ministerstvo namerava razširiti pravico za jednoletno prostovoljno službo na višje kmetijske in obrtne šole. Preteklo nedeljo pouzročili so delavci v mestu Brnu na Moravskem veliki upor. Ko so se namreč delavnice zaradi nove postave začele zapirati, začeli so delavci razsajati, pobijali okna, razbili vrata i. t. d. dokler niso vojaki naredili miru. Odgovorili so se tudi delu, zato so bile vse fabrike zaprte. Zahtevali so delavci, naj se čas za delo skrajša na 10 ur, plača pa zviša; 22. jun. začeli so delavci zopet delo, pogodili so se glede plačila in delavskega časa s tovarnarji. Ogerski naučni minister izdal je ukaz, da se mora madjarski jezik kot učni predmet učiti po vseh ljudskih šolah, katere so pod krono sv. Štefana. Ta ukaz pouzročil bode gotovo veliko nevolje pri Ne-Madjarih.

Vnanje države. Nemški cesar Viljem podal se je v Ems. Pretekli teden umrl je v Karlsbadu Edvin baron Manteuffel; narodil se je l. 1809 v Drazdanih, odlikoval se je v večih vojnah. — Potres v Kašmiru se je ponavljal; ponesrečilo se je baje 3081 oseb in razrušenih je 70.000 hiš. — Na Angleškem je uže sestavljen novi kabinet. Načelnik ministerstvu in ob enem državni tajnik zunanjih zadev je Salisbury, lord kancelar Sir Hardinge Giffarde, predsednik tajnemu svetu Sir Stafford North-

cote; on bode postal père, t. j. član gosp. zbornice; Sir Hicks-Beach je kancelar zakladnice in zastopnik vlade v dolnji zbornici; državni tajnik notranjih zadev Sir Rihard Cross, tajnik naselbin Stanley, tajnik vojske Mr. Smith, prvi lord pri admiraliteti George Halmilton; državni tajnik za Indijo lord Churchill, lordlajtnant za Irsko Earl of Carnarvon, načelnik poštних uradov John Mannas. Šest novih ministrov vzetih je iz ministerstva Beaconsfieldovega. Ker so se konservativci in liberalci porazumeli, bode Salisbury vlado prevzel. — Tudi na Laškem je kabinet odstopil; Depretis prevzel je ponudbo, da sestavi novo ministerstvo. V Massauahi se Lahom hudo godi; skoro deseti del vojakov je pomrl. — Na Španjskem se kolera vedno bolj širi; med narodom vlada grozen strah; občudovanja vredno je obnašanje kralja in kraljice, katera se podajata k bolenikom ter jih tolažita. Pretekli teden zbolelo je v Madridu 33 oseb, umrlo 16 oseb; v pokrajinah Mureiji, Valenciji in Castellon obolelo je za kolero 2592, umrlo 1084 oseb.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

V. Kakor drugekrati, tako je tudi zdaj kuga na zimo prenehala, pa l. 1682. se je takoj v spomladi znova oglasila. Uže meseca februarja umrli so unkraj Žetal nekateri s sumljivimi znamenji; zato je vlada dne 11. marca gosposki ukazala, da ne sme nobenega človeka iz Haloz pustiti. Vsled tega so cesto pri Žetalah zaprli. Pa meseca majnika so tudi uže pri sv. Trojci in na Gori nekateri prav naglo umrli, in bilo se je vsak čas bati, da začne morivka razsajati po stari navadi. Vkljub toliki nevarnosti so ljudje hoteli vendarle navadna proščenja in sejme imeti in trebalo je ostre prepovedi od strani vlade, da se na Vidovo ni pri sv. Vidu obhajalo navadno žegnanje. Tudi minoritom, ki so na svoja posestva v Halozah zahajali, je bilo to dne 19. maja l. 1682 prepovedano in jim pod kaznijo 1000 cekinov zaukazano, v samostanu ostati, da ne bodo kuge v Ptuj prinesli. Pa uže v drugi polovici meseca majnika se je morivka prikazala tudi v mestu in je do avgusta morila precej močno, potem pa nekoliko slabeje. Ko sta bila umrla prva dva, bežali so nekateri k vinogradom, pa uže čez par dni so prišli zopet nazaj. In tako se je vkljub prepovedi godilo še več časa. Vlada si ni vedela drugače pomagati, kakor da je po vinogradih na mestne stroške razstavila straže, ki so brez ugovora smele užgati vsako vincarijo, ako se je kdo vladinim ukazom protivil. Tolikemu neredu uzrok je bil najboj ta, ker je tudi mestni župan Mihael Mat za kugo zbolel. Dasiravno ni umrl, je vendar mnogo časa bolehal in ni mogel opravljati svojih dolžnosti. Svetovalci mestni pa so se na eden dru-